

УДК 339.187.62

К. В. Лозінська,
викладач, Вінницький кооперативний інститут

ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТИВАННЯ АГРАРІЇВ

У статті розглянуто переваги використання лізингу над іншими інструментами оновлення матеріально – технічної бази

The article discusses the advantages of leasing over other tools update material -technical basis.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, лізингова послуга, лізингодавець, лізингоодержувач.

Keywords: leasing, financial lease, leasing services, lesser, lessee.

Вступ

В сучасних умовах господарювання перед більшістю підприємств постає проблема в недостатньому забезпеченні їхньої матеріально - технічної бази новітньою технікою та технологіями. В наслідок цього втрачається рівень ефективності та конкурентоспроможності економічної діяльності суб'єктів господарювання практично у всіх галузях економіки. Особливо гостро ця проблема торкається саме сільгоспвиробників, так як, за даними Міністерства аграрної політики майже 90% основних видів техніки вичерпали свій технічний ресурс. В більшості аграрних підприємств кошти, які заплановані на фінансування капітальних видатків, тобто на оновлення наявного матеріально – технічного фонду, покривають витрати пов'язані із фінансуванням оборотного капіталу, а саме купівлю сировини, мінеральних добрив, паливно – мастильних матеріалів і т.д. Наслідком цього є вимивання капіталу у сільгоспвиробників, що призводить до зменшення можливості оновлення та поповнення машинно – тракторного парку за рахунок власних джерел. Таким чином, виникає необхідність в залученні альтернативних джерел фінансування. Одним із найефективніших і найреальніших інструментів оновлення матеріально – технічного фонду сільськогосподарських підприємств виступає лізинг.

Проблема забезпечення матеріально – технічного фонду аграріїв широко висвітлена в наукових працях Більського В.Г., Витвицької О.Д., Грицишиної М.І., Добіжі Н.В., Дороша І.Й., Олійника О.В. та ін. Дослідженням лізингової діяльності в Україні займалися такі науковці як Андрійчук В.Г., Баєва О.І., Брюховецька Н.Ю., Внуков Н.М., Газман В.Д., Кашкін В.М., Лещенко М.І., Черненко В.І. Проблему розвитку лізингових послуг в аграрній сфері вивчали Денисенко П.А., Кузьмін В.В., Куліш Т.В., Руденко М.М. та ін. Вищезазначеними вченими досить глибоко досліджено питання підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств за рахунок використання лізингових послуг, проте, слід зазначити, що існує ряд аспектів у використанні лізингу аграріями, які потребують подальшого дослідження та вивчення.

Постановка проблеми.

Дослідити суть лізингу та основні його відмінності від інших фінансових інструментів оновлення матеріально - технічної бази аграріїв; висвітлити основні переваги застосування лізингових послуг; відобразити динаміку укладених договорів фінансового лізингу; проаналізувати перешкоди, які стоять на шляху розвитку лізингових відносин в Україні.

Результати.

Лізинг - це унікальний інструмент оновлення матеріально – технічного фонду аграріїв, який поєднує в собі характеристики оренди та кредиту. На законодавчому рівні відносини лізингу регулюються Цивільним кодексом України (§6 п.58), Господарським кодексом (ст.292) та Законом України «Про фінансовий лізинг» у редакції від 11.12.2003 р.№1381 – IV. Згідно із Цивільним Кодексом України виділяють такі види лізингу як оперативний та фінансовий. Оперативний лізинг мало чи відрізняється від оренди. Проте слід зазначити, що існує ряд розбіжностей між орендою та вище зазначеними видами лізингу (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Основні спільні та відмінні риси між орендою, оперативним та фінансовим лізингом

Ознака	Оренда	Оперативний лізинг	Фінансовий лізинг
Об'єкт	Будь – які неспоживчі речі	Будь – яке майно, окрім землі та інших природних об'єктів	Будь - яке майно, окрім цінних паперів, грошей та земельних ділянок
Експлуатація	орендар	орендар	орендар
Кількість учасників угоди	Два (орендар та орендодавець)	Два (орендар та орендодавець)	Не менше як три (орендар, лізингова компанія, орендодавець)
Право власності на предмет угоди	Залишається у орендодавця	Залишається у орендодавця (лізингодавця)	Переходить до лізингоодержувача (за умови сплати повної вартості об'єкта лізингу)
Строк угоди	Менший від строку амортизації предмету угоди	Менший від строку амортизації предмету угоди	Дорівнює або перевищує строк повної амортизації предмета угоди
Обслуговування під час експлуатації	Лізингоодержувач	Передбачає участь лізингодавця в ремонті та страхуванні об'єкта лізингу	Лізингодавець

З даної таблиці видно, що основною розбіжністю між лізингом та орендою є земля, яка не може бути об'єктом лізингу. В свою чергу, це певним чином, пригальмує розвиток лізингових відносин в Україні. Відсутність злагодженої та чітко сформованої нормативної бази в сфері використання земельних угідь є однією із основних перешкод у розвитку відносин між сільгоспвиробниками на вітчизняному та світовому ринку.

Основною перевагою лізингу над іншими інструментами оновлення матеріально – технічної бази сільгоспвиробників є те, що платежі за лізинговими операціями у частині сплати комісій та відсотків належать до валових витрат підприємства, що зменшує податок на прибуток. Лізингоотримувач одержує податковий

кредит по ПДВ відразу з усієї вартості предмета лізингу, сплативши тільки авансовий платіж. З моменту одержання майна в лізинг лізингоодержувач ставить його на баланс підприємства і нараховує амортизацію як в бухгалтерському так і в податковому обліку. Основною відмінністю лізингу від кредиту є те, що при лізинговій угоді не потрібна застава. Тривала розстрочка істотно зменшує розміри платежів і дозволяє раціонально та ефективно управляти наявними активами [Беліков О.].

Останнім часом на ринку лізингових послуг найбільшого поширення набув саме фінансовий лізинг. Згідно із Законом України «Про фінансовий лізинг», фінансовий лізинг - це вид цивільно – правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувач на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізинговий платіж).

Застосування лізингових послуг має ряд переваг при оновленні основних виробничих фондів:

- аграріям надається державна підтримка при придбанні необхідної техніки на умовах лізингу;
- право власності на об'єкт лізингу переходить до лізингоодержувача після закінчення строку договору лізингу за залишковою вартістю;
- предмет лізингу обліковується на балансі лізингової компанії;
- при укладанні договору лізингу не вимагається наявність застави;
- досить гнучкою є система лізингових платежів (раз в місяць, раз в квартал, по закінченню дії договору і т.д.);
- лізингова компанія бере на себе всі витрати по оформленню лізингового договору, страхуванню предмета лізингу та подальшого його обслуговування;
- лізингоодержувач має змогу самостійно вибрати предмет лізингової угоди та його виробника.

Лізинг сприяє залученню іноземних інвестицій у формі машин та устаткувань для сільськогосподарських підприємств.

Державна політика реалізувала ряд заходів щодо впровадження фінансового лізингу як одного із пріоритетних напрямків оновлення матеріально – технічної бази аграріїв. За даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» спільно з Держфінпослуг кількість укладених договорів фінансового лізингу в 1 кварталі 2011 року збільшилась на 957 (108%) у порівнянні з аналогічним періодом минулого року і склала 1843 договорів. У вартісному вираженні, обсяг укладених договорів за 1 квартал 2011 року збільшився у порівнянні з минулим роком майже на 80% і склав 1,274 млрд. грн. Якщо розглядати 1 квартал 2011 року з точки зору строку дії договорів, то значною зміною буде зменшення частки довгострокових угод (більше 10 років), майже на 4%, і зростання частин всіх інших строків [9]. Це, в першу чергу, пов'язано із нестійким економічним та політичним становищем країни, що безпосередньо впливає на розподіл доходів сільськогосподарців. Для сільськогосподарських підприємств досить невигідним та небажаним є укладання довгострокових фінансових угод щодо оновлення їхнього автопарку, так як, це призводить до вилучення значної частини оборотного капіталу. Актуальним залишається і питання прийняття земельної реформи, яка дозволила б розширити спектр економічної діяльності в аграрному секторі як для лізингових компаній так і для аграрних підприємств.

Виходячи з вищезазначеного, можна стверджувати, що лізинг закріплює свої позиції на ринку фінансових послуг і має досить непогані перспективи для свого розвитку, проте існує ряд перешкод на шляху його повного становлення, для їх подолання ми пропонуємо здійснити такі заходи:

- удосконалити організаційно – правовий механізм управління лізинговими відносинами, шляхом формування системи, яка сприятиме становленню прозорості у взаємодії учасників лізингових угод (лізингодавець, виробник, лізингоодержувач);

- внести землю до переліку об'єктів лізингових угод;
- запровадження податкових пільг на високоефективні предмети лізингу вітчизняного виробництва, які застосовуються малими фермерськими та селянськими господарствами;

- посилити антимонопольний контроль над лізинговими компаніями, які диктують аграріям найбільш вигідні для себе умови;
- створити систему страхового захисту сільськогосподарських товаровиробників і цінового регулювання через механізм державних інтервенцій на аграрному

ринку

- розширити спектр послуг лізингових компаній, а також збільшити кількість комерційних структур, які б повністю забезпечували потреби аграрної сфери на основі укладання лізингових угод.

Висновки

У статті розкрито суть лізингу як фінансового інструменту оновлення матеріально – технічної бази аграріїв, а також висвітлено основні переваги лізингу, зокрема це його швидкий вплив на підвищення економічної вигоди від оновлення техніки та технологій на основі укладання лізингових угод. Лізинг дозволяє сільськогосподарським підприємствам оновлювати основні фонди в умовах високих темпів науково- технічного прогресу. Держава, в свою чергу, здійснює підтримку у фінансуванні лізингових операцій, чим саме, стимулює розвиток лізингу в країні. Проте існує ряд перешкод на шляху повноцінного розвитку лізингової діяльності на вітчизняному ринку фінансових послуг. Вагомим внеском у розширення кола застосування лізингових операцій було б внесення землі до об'єктів лізингу, так як це розкрило б нові простори у економічній діяльності суб'єктів господарювання.

Література:

1. Цивільний кодекс України зі змінами та доповненнями від 16.01.2003 р. №435-IV
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
3. Закон України «Про лізинг» від 16.12.1997 р. № 723/97 ВР (до внесення змін Законом від 11.12.2003 р.)
4. Закон України «Про фінансовий лізинг» у редакції Закону від 11.12.2003 р. №1381-IV
5. Беліков О. Лізинг і його правове регулювання у вітчизняному законодавстві // Юридичний журнал. - 2008. - №5 (71). – С.103-108.
6. Лісовська Н. Фінансово-економічна сутність лізингової діяльності // Вісник КНТЕУ. – 2010. №1. – С.92-100
7. Лозінська К.В. Лізинг як інструмент оновлення матеріально – технічної бази // Збірник матеріалів ВКІ Третьої Міжнародної науково – практичної конференції: «Економіка регіону: структура, особливості, динаміка розвитку». – 2010 р.. – С. 83-86.
8. Підсілецька Г.М., Денисенко П.А. Фінансовий лізинг як механізм державної підтримки техніки – технологічного забезпечення сільського господарства // Матеріально – технічне забезпечення аграрної сфери. – 2011 р.- №4 – С. 75 – 79.
9. <http://www.leasing.org.ua/>
10. <http://ukragroleasing.com.ua>

Стаття надійшла до редакції 09.11.2011 р.

ТОВ "ДКС Центр"